

En Sadurní, que volia 'gosar' d'una argentonina

FRANCESC COSTA OLLER

M'agrada remenar arxius i trobar-hi papers d'aquells que no serveixen per escriure grans històries, que parlen de la vida quotidiana de la gent i donen una dimensió a ran de terra. De fet tota l'obra del baró de Maldà ens acosta on la història no hi arriba, ressò popular, paraules que salven la memòria i desperten el que va passar. Vet aquí un petit fragment de vida argentonina del segle divuit, en el qual participen els membres de la família Bernadí: Rosa, Teresa i Joan, i el foraster que porta la mala maror, el matoroní Sadurní Amatller.

El document que segueix es tracta d'una declaració, segurament davant del rector de Mataró, de diversos membres de la família Bernadí, i alguns testimonis, la tia Eulàlia Rius i les senyores Teresa Ribas i Teresa Pujadas, vaja que tot el poble sabia com estaven les coses.¹

Die 30 setiembre de 1774.

Juan Bernadí labrador del lugar de Argenton de edad 28 años cumplidos, dize que habiéndole dicho Rosa Benardí que habiendo ido una tarde los últimos de enero del corriente año 1774 en la casa propia de dicho Juan Bernardí, su hermano, y llamando con voz alta muchas vezes 'mestresa' por ver si era en casa y viendo que ninguno le volvía respuesta, empesó a subir la escalera quando le salió luego al encuentro su hermana Teresa Bernadí diziéndole que se parase, y no queriendo pararse y viéndola muy colorada, fue subiendo la escalera y entrando en el quarto vió baxo la cama a Saturnino Ametller, quien luego que se vió descubierto se levantó y le dixo que callasse, y respondiéndole dicha Rosa que quería hablar y lo quentaría a su padre, se fue dicho Saturnino y no habló palabra alguna. Y sabido por mi Juan Bernadí esto fui a encontrar a los dichos últimos de enero a dicho Ametller junto con mi padre Juan Bernadí y Eulalia Rius, tia, y hiziéndolo cargo de lo sobre referido, les dixo dicho Ametller que no hablassen y lo tubiessen oculto, que no la maltractassen que el tenía intención de casarse con ella, y luego se fue sin dezir cosa mas y el domingo inmediato fue a encontrar el dicho Juan Bernadí, padre de dicha Teresa diziéndole lo mismo que les havia dicho.

Dit die. Eulàlia Rius, viuda de edat 58 años medi-

ante, dize idem que lo sobredit, añadiunt que lo anà a encontrar a dit Amatller per haverla anada a cercar son nebot Juan Bernadí, y reconvenintlo para que los donés alguna seguretat, sempre los digué que callassen que ell ja tenia intenció y que he hi havia alguna cosa, però ja may convingué en cridar testimonis.

Theresa Bernadí de edat 22 años cumplidos dize que cosa de dos anys ha, li donà paraula de casament y que esta mateixa paraula de casament li ha repromès moltas vegadas y dita Theresa correspon igualment que de esta part de sis mesos la importuna mol demanantli se deixàs gosar y resistintse dita Theresa per temor del lanse en que se troba, continuament li estava dient que ell ho volia y que ella avia de fer tot lo que voldria y si fós cas se sentís ab alguna sospita que li digués que luego se casarian, y dientli dita Bernadí luego que sospità ser preñada a Ametller del modo se trobaba, sempre la anà passant ab rahons dientli que no temés, que assò no seria res.

Rosa Bernadí de edat 26 anys diu lo mateix quel primer y añadeix que en lo die 22 de juliol prop passat vigilia de Sant Pere apòstol encontrà en lo seller de la casa pròpia de Joan Bernadí, son pare, a Sadurní Ametller y a Theresa Bernadí, y vegé que se estaban abessant y se besaban.

Teresa Ribas, vídua, y Theresa Pujadas y Costa, vídua, dizen que es veritat.

***

Aquí s'acaba el document, que ens deixa amb la incògnita de com continua la història, i el fil l'ha trobat en Xavier Clavell, del Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró. De fet no hi ha cap misteri especial, en Sadurní i na Teresa varen fer el que calia, en un temps afortunat quan l'autoritat espiritual ordenava amb mà drete el remat, i no calien jutges. I va ser el rector d'Argenton, Francesc Bassets, que hi va posar remei poc després de la controvèrsia, exactament el setze d'octubre, a dues setmanes de la requesta. En aquell dia en Sadurní Ametller Solsona, 'jove treballador', fill d'un pagès de Mataró, i Teresa Bernadí Ramon, filla d'un bracer d'Argenton es casen en lluida cerimònia i enceten una nissaga que arriba fins ara mateix, gràcies a que na Teresa es va deixar gosar.

1. El document es guarda al Museu-Arxiu de Santa Maria de Mataró, a la sèrie Requestes de la notaria del rector.